

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Vendégeink!

Akik mostanában a budapesti Széchenyi téren járnak, láthatják, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Székházának falát egyre magasodó állványzat kezdi beborítani.

Egy épületre időnként ráfér a felújítás. Az, hogy lakói, használói újragondolják funkcióit, az általa kínált lehetőségeket és hogy miként tudják a folyamatosan változó igényeknek megfelelően korszerűsíteni, no meg persze szebbé tenni és óvni a benne lévő értékeket.

Akadémiánk több mint másfél évszázaddal ezelőtt átadott székházával kapcsolatban mindezt megtettük. A magyar főváros egyik legfontosabb jelképévé vált épület a Magyar Tudományos Akadémia alapításának 200. évfordulóján megújulva, megszépülve töltheti be szerepét: hogy a hazai tudományosság képviselőinek legfontosabb találkozási helyéül szolgáljon.

Az épület mellett persze megújulásra van szüksége a jövőre 200 éves nemzeti intézménynek, a Magyar Tudományos Akadémiának is.

Az MTA egyik legfőbb erénye az elmúlt két évszázadban éppen az volt, hogy miközben hű maradt hagyományaihoz, ápolta az elődöktől, az egymást követő tudósgenerációktól örökölt hagyott tradíciókat, képes volt folyamatosan megújulni. Egy tudományt művelő és tudományszervező közösség esetében ennek különös jelentősége van, hiszen a tudomány nem egyszerűen követi a korszellemet, hanem eredményei révén meghatározó szerepet visz annak alakításában is.

Az intézményi megújulást külső kényszer és belülről fakadó igény egyaránt ösztönzi. A változtatásokat szükségessé tette egyrészt az Akadémia kutatóintézet-hálózatának elcsatlóása, másrészt a nemzetközi tudomány folyamatosan változó és a hazai kutatói közösséget is újra meg újra kihívások elé állító környezete.

A megújulás alapja az MTA 2019-ben, a 192. közgyűlés által 93 százalékos többséggel elfogadott küldetése. Erre épül Freund Tamás elnöki programja, amelynek megvalósításában nagyfokú bizalom és a korábbinál fontosabb szerep jut a 18 ezer fős akadémiai köztestületnek és az MTA területi bizottságainak is. A tudomány és a tudományos gondolkodás népszerűsítése, a kutatói pálya iránti érdeklődés felkeltése, a hazai kutatói közösség aktivitásának erősítése – címszavakban néhány a legfontosabb elnöki célkitűzések közül.

A célok megvalósításához azonban megújult infrastruktúrára és bővülő forrásokra van szükség. Nemcsak Budapesten, az MTA Titkárságán, hanem az Akadémia országos láthatóságában pótolhatatlan szerepet játszó területi bizottságok esetében is.

A pandémia eleve az online és a hibrid rendszerek felé terelte a területi bizottságok munkáját. Ez a kényszer azonban csak elindítója volt azoknak az egyébként is szükségessé vált fejlesztéseknek, amelyeknek köszönhetően jelentős informatikai beruházásokat hajtottunk végre a területi bizottságok székházaiban. Legalább ilyen fontos lépés volt az is, hogy az MTA területi bizottságainak közalkalmazottai 2023. április 1-től 10 százalékos illetményemelésben részesültek, majd 2023. december 1-től újabb 30 százalékos béremelést kaptak. Az MTA vezetése ezzel is jelezni szeretne volna elismerését és köszönetét értékes munkájukért.

Kedves Kutatótársak!

A Magyar Tudományos Akadémia bicentenáriuma a magyar nemzeti identitás, a kultúra és a tudomány önmagán túlmutató jelentőségű eseménye. Ennek megfelelően az ünnepi év programjai nem korlátozódhatnak csupán Budapestre, és mind a fővárosban, mind vidéken arra kell törekednünk, hogy kilépjünk az Akadémiához kötődő közösségből a szélesebb nyilvánosság elé.

Kérem ehhez az Önök segítségét. Kérem, hogy az MTA Debreceni Területi Bizottsága legyen aktív szervezője a helyi és regionális bicentenáriumi eseményeknek. Mutassák meg az elmúlt két évszázad és napjaink tudományos eredményeit, és járuljanak hozzá annak megértéséhez, hogy az Akadémia hogyan és miért válhatott a legnagyobb közbizalommal övezett nemzeti intézménnyé.

A bicentenáriumi ünnepeksorozat méltó megünneplését elnökségi bizottság készíti elő Kecskeméti Gábor akadémikustársunk vezetésével. A munka folyik, kiadványok, kiállítások, új, az emlékévvvel kapcsolatos eseményekről és érdekességekről beszámoló honlap készül. Bízom benne, hogy az ünnepi év nem csupán az emlékezésre és az eredmények számbavételére kínál lehetőséget, de alkalmat nyújt arra is, hogy tovább aktivizáljuk a köztestület tagságát. Arra bátorítom Önöket is, hogy vegyenek részt a programokon nemcsak itt, a debreceni régióban, hanem Budapesten is.

Tisztelt Hallgatóság!

Még 2022 végén Freund Tamás szándéknyilatkozatot írt alá a Magyar Művészeti Akadémia akkori elnökével, Vashegyi Györggyel, miszerint a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia együttműködik a kiemelkedő hazai és egyetemes magyar tudományos és művészeti eredmények megszületésének elősegítése, széles körű

megismertetése, valamint a kulturális élet gazdagítása érdekében. Ennek előfeltétele, hogy a tudomány hazai művelői és a művészet képviselői számára megfelelő és méltó találkozási helyeket biztosítsunk. A szándéknyilatkozat szerint az MTA vidéki infrastruktúráját az MMA is igénybe veheti regionális hálózata kiépítéséhez és ezáltal vidéki programjai szervezéséhez. A különböző társadalmi rétegek szereplőinek ugyanis szüksége van a maguk és környezetük előrehaladásához, gondolataik megszületéséhez a szépségekre. Ez a művészetek művelése és az olykor kézzel meg sem fogható művészeti élmény befogadásával serkenthető. Reményeink szerint a tudomány és a művészet helyi képviselői az együttműködésnek köszönhetően is mind gyakrabban tudnak majd találkozni, eszmecseréik pedig tovább gazdagítják a város és a régió szellemi életét.

Kedves Kutatótársak!

Az MTA területi bizottságainak – így a Debreceni Akadémiai Bizottságnak is – sok tagja kutató és egyben egyetemi oktató. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy a fiatalok, a tudomány iránt érdeklődő egyetemi hallgatók számára a szokásos napi rutinon túl itt, az akadémiai bizottság által szervezett programokon mutassák be: miért szép a tudomány művelése, és miért érdemes vele hivatásszerűen is foglalkozni. A tudomány iránti szeretet kibontakoztatása azonban nem az egyetemeken kezdődik, hanem korábban: a munkájukat szívbeli hivatásként végző pedagógusok óráin. Az Akadémia vezetősége ezért kiemelt tisztelettel üdvözli, hogy tavaly már másodízben adták át az MTA DAB „Tehetséggondozásért” Érmét, amelyet középiskolás tanárok részére alapított a debreceni bizottság elnöksége. A díjazottak olyan pedagógusok, akik legalább egy évtizede lelkesen és eredményesen vezetik be tanítványaikat a tudomány világába, sikeresen készítik fel őket országos szintű tanulmányi versenyekre, ahol a diákok kiemelkedő eredményeket érnek el.

A pedagógusok tudományközvetítő, a tudományt megszerettető munkájának megbecsülése méltón illeszkedik a majd' kétszáz éves Akadémia küldetéséhez, amelynek valamiképp mindig része volt a tudományos eredmények hiteles bemutatásának felelőssége. Ezt szolgálják a régió DAB-hoz kötődő különféle rendezvényei is: például a havonta két-három alkalommal a DAB Klub által szervezett ismeretszerző, amatőr alkotó, a városi értelmiségi közösség számára nyitott programok vagy az MTA DAB Kiadványpályázatának segítségével megjelentetett könyvek – hogy csak néhány példát említsek a debreceni bizottság megvalósult programjai vagy támogatási formái közül.

Kedves Kollégák!

Napjainkban talán minden korábbinál határozottabban tűnnek fel a hálózatok. Talán soha korábban nem volt még ennyire látványosan érzékelhető, hogy milyen sok szálon összetartozunk. A jelenkor tudományművelője nem a magányos tudós, hanem a másokkal együttműködő kutató. A valóban életet szolgáló együttműködés szálai pedig mindig hozzákapcsolódnak az élet miénkétől különböző területeihez is.

Mit értek ezen itt és most? A DAB számos rangos tudományos díja mellett gondolok például az Észak-Alföldi Innovációs Díjra, amelyet minden évben a régió sikeres, innovatív vállalkozásai nyerhetnek el a DAB támogatásával, vagy gondolok a „Nobel-Nap Debrecenben” című, 2023-ban már nyolcadik alkalommal megrendezett előadásorozatra, amely a régióban élő, a tudomány iránt érdeklődő hallgatóságot a kortárs nemzetközi tudomány élvonalában végzett munkák és eredmények megismeréséhez vezeti el.

Tisztelt Területi Bizottsági Munkatársaim!

Az MTA Debreceni Területi Bizottsága Közgyűlésének hivatott feladata, hogy bemutassa a bizottság elmúlt évi eredményeit, hogy tájékoztasson a régió tudományos életének aktuális eseményeiről a társadalmi hasznosságot is előtérbe helyező kutatási eredmények bemutatásával, hogy felvesse a jövőbeni feladatokat, és hogy ezzel egy időben működésének nehézségeire is felhívja a figyelmet – a lehetséges megoldások megtalálásának reményében.

Mozgalmas év előtt állunk. A bicentenáriumi ünnepségek előkészítése, a Középiskolai MTA Alumni Program folytatása, az év végén pedig a Magyar Tudomány Ünnepe országos rendezvénysorozata, valamint a World Science Forum Budapesten. Bízom benne, hogy az embert próbáló feladatok ellenére lelkünket gazdagító év elé nézünk. Köszönöm, hogy az MTA Debreceni Területi Bizottsága is hozzájárul ahhoz, hogy az Akadémia célkitűzései minél sikeresebben valósulhassanak meg a hagyományok ápolása és a folyamatos megújulás jegyében.

Köszönettel számítok támogató segítségükre programjaink megvalósításában – és előremutató tanácskozást kívánok!